

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O HRVATSKOJ AKADEMIJI ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Članak 1.

U Zakonu o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti («Narodne novine», broj 34/91 i 43/96) članak 20. mijenja se i glasi:

«(1) Redoviti članovi Akademije imaju pravo na dodatak mirovini u visini utvrđene proračunske osnovice u Republici Hrvatskoj za godinu koja prethodi godini u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu.

(2) Pravo na dodatak mirovini iz stavka 1. ovog članka imaju i članovi obitelji poslije smrti redovitog člana Akademije koji su ostvarili pravo na obiteljsku mirovinu prema propisima o mirovinskom osiguranju. Visina dodatka mirovini određuje se uz primjenu mirovinskog faktora utvrđenog rješenjem o pravu na obiteljsku mirovinu.»

Članak 2.

Iza članka 20. dodaju se članci 20a., 20b., 20c. i 20d. koji glase:

«Članak 20a.

Redoviti članovi Akademije koji su pravo na mirovinu ostvarili do dana stupanja na snagu ovog Zakona ostvaruju pravo na dodatak mirovini u visini utvrđene proračunske osnovice za godinu koja prethodi godini stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 20b.

Dodatak mirovini prema ovome Zakonu isplaćuje se tijekom kalendarske godine korisniku prema utvrđenoj proračunskoj osnovici za prethodnu kalendarsku godinu neovisno o godini u kojoj je dodatak mirovini ostvaren.

Članak 20c.

Rješenje o pravu na dodatak mirovini, prema ovome Zakonu, donosi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, po službenoj dužnosti, na temelju rješenja o pravu na mirovinu redovitog člana Akademije, odnosno člana njegove obitelji.

Članak 20d.

Sredstva za isplatu dodatka mirovini prema ovome Zakonu osiguravaju se u proračunu Republike Hrvatske.»

Članak 3.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u «Narodnim novinama».

OBRAZLOŽENJE

KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O HRVATSKOJ AKADEMIJI ZNANOSTI I UMJETNOSTI

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Ustavna osnova za donošenje Zakona nalazi se u odredbi članka 2. stavka 4. alineje 1., kojom je propisano da Hrvatski sabor i narod neposredno, samostalno, u skladu s Ustavom i zakonom, odlučuje o uređivanju gospodarskih, pravnih i političkih odnosa u Republici Hrvatskoj; te odredbi članka 56. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske, kojom je propisano da se pravo zaposlenih i članova njihovih obitelji na socijalnu sigurnost i socijalno osiguranje uređuje zakonom i kolektivnim ugovorom.

Ovim Zakonom uređuju se pitanja iz područja sloboda i prava čovjeka i građanina koja se odnose na ostarivanje prava na mirovinu od strane članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te članova njihovih obitelji.

Sadašnji sustav mirovinskog osiguranja uređen je Zakonom o mirovinskom osiguranju («Narodne novine», broj 102/98, 127/00, 59/01 i 109/01) i Zakonom o najvišoj mirovini («Narodne novine», broj 162/98 i 82/01). Sastavni dio postojećeg sustava mirovinskog osiguranja je i niz posebnih zakona kojima se uređuju za određene kategorije osiguranika pojedina pitanja iz mirovinskog osiguranja na drugačiji, u pravilu povoljniji način od instituta općeg mirovinskog osiguranja ustanovljenog Zakonom o mirovinskom osiguranju. To su Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji («Narodne novine», broj 94/01), Zakon o pravima bivših političkih zatvorenika («Narodne novine» broj 34/95, 164/98 i 109/01), Zakon o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru («Narodne novine», broj 55/00 i 107/01), Zakon o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba («Narodne novine» broj 128/99, 16/01 i 22/02), Zakon o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti («Narodne novine» broj 34/91 i 43/96) i dr.

Donošenjem Zakona o mirovinskom osiguranju i njegovom primjenom od 1. siječnja 1999. nisu izrijekom uređena posebna prava određivanja mirovina redovitih članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i umirovljenih članova Akademije, kako je to bilo uređeno u sustavu mirovinskog i invalidskog osiguranja do 31. prosinca 1998. godine prema članku 107. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju i prema članku 20. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti.

Naime, odredbama članka 20. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti propisano je da umirovljeni redoviti članovi Akademije, ako im priznata mirovina prema Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju iznosi manje od 3,3 prosječne mjesečne plaće svih zaposlenih na teritoriju Republike Hrvatske u protekloj godini, imaju pravo na tako određenu povoljniju svotu mirovine.

Ta je odredba bila sadržana i u članku 107. stavku 1. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju kojim je bilo propisano da redovitim članovima Akademije mirovina ne može iznositi manje od prosječne mjesečne plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u protekloj godini, povećanoj za 3,3 puta. Osim toga bilo je propisano da mirovina određena prema članku 107. stavku 1. navedenog Zakona, ne može iznositi više od najviše mirovine utvrđene prema odredbama Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

Tako određene mirovine redovitih članova Akademije, koje su bile povoljnije od mirovine određene prema općim propisima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, usklađivane su kao i mirovine ostalih korisnika mirovina, prema rastu plaća svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj, ali samo do 1. listopada 1993. godine. Od tada se, naime, mirovine redovitim članovima Akademije ne određuju u visini koja je određena citiranim propisom, već u reduciranom iznosu, premda su odredbe članka 20. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u neizmijenjenom sadržaju na snazi od 26. lipnja 1991. godine, odnosno od dana donošenja spomenutog Zakona pa sve do danas.

Zbog prestanka važenja Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, kao i neprimjene članka 20. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, od 1. siječnja 1999. godine, mirovina redovitih članova Akademije određuje se prema općim propisima o mirovinskom osiguranju, pa od 1. srpnja 2000. godine za puni mirovinski staž (40 godina za muškarce, odnosno 35 godina za žene) iznosi prosječno 4.833,74 kune mjesečno, a obiteljska mirovina 3.383,74 kune mjesečno (70% za jednog člana obitelji). Ukoliko bi se, međutim, primijenila još uvijek važeća odredba članka 20. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, mirovina redovitih članova Akademije u 1999. godini ne bi smjela iznositi manje od 8.847,30 kuna, odnosno obiteljska 6.193,11 kuna (prosječna plaća u 1998. godini iznosila je 2.861,50 kuna), a u 2000. godini 10.081,50 kuna, odnosno obiteljska 7.057,05 kuna (prosječna plaća u 1999. godini iznosila je 3.055,00 kuna). Evidentno je, dakle, da je zbog prestanka važenja Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, te zbog neprimjene spomenute odredbe članka 20. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, došlo do drastičnog smanjenja prava redovitih članova Akademije.

Povoljnije određivanje mirovine redovitih članova Akademije u novom sustavu mirovinskog osiguranja, sukladno odredbi članka 20. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, ne može se postići neposrednom primjenom spomenute odredbe, već je nužno njezino usklađenje s odredbama novog Zakona o mirovinskom osiguranju.

S obzirom da se ne primjenjuje članak 20. Zakona, koji je u neizmijenjenom obliku još uvijek na snazi, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti pokrenula je inicijativu za izmjenu istog članka Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, na način kako je to predmetnim prijedlogom Zakona izloženo.

Osim toga, prijedlog Zakona sukladan je s odredbom članka 1. Zakona o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju («Narodne novine» broj 109/01), koji je stupio na snagu 19. prosinca 2001. godine, a primjenjuje se od 1. siječnja 2002. godine. Odredbom članka 1. spomenutog Zakona utvrđuje se da redoviti članovi Akademije dobivaju posebni dodatak mirovini. Budući da se citirane odredbe na dodatak mirovini ne mogu početi primjenjivati dok se ne odredi sadržaj tog prava, to je potrebno učiniti donošenjem predložene izmjene Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti.

II. PITANJA KOJA SE RJEŠAVAJU ZAKONOM

Ovaj prijedlog legalizira faktičko stanje po kojemu redoviti članovi Akademiji ostvaruju pravo na mirovinu po općem, a ne po posebnom, za njih povoljnijem sustavu, koji je priznat sada važećim Zakonom o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, a uz mirovinu priznaje im se i pravo na posebni dodatak mirovini. Posebni dodatak mirovini vezan je bez izuzetka za redovito članstvo u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti. Tim dodatkom odaje se priznanje doprinosa u razvoju Republike Hrvatske, koji su redoviti članovi Akademije dali svojim znanstvenim i umjetničkim radom. Po novčanom iznosu, posebni dodatak mirovini redovitih članova, bitno je niži od iznosa tzv. povlaštene mirovine, na koju imaju pravo prema trenutno važećim odredbama članka 20. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, koje se, međutim već godinama ne primjenjuju.

III. OBJAŠNJENJE POJEDINIH ODREDBA PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Odredbama članka 1. predloženog Zakona propisano je da redoviti članovi Akademije imaju pravo na dodatak mirovini koji se određuje u visini utvrđene proračunske osnovice u Republici Hrvatskoj za godinu koja prethodi godini u kojoj ostvaruju pravo na mirovinu.

Pravo na dodatak mirovini imaju i članovi obitelji poslije smrti redovitog člana Akademije koji su ostvarili pravo na obiteljsku mirovinu prema propisima o mirovinskom osiguranju, koji se određuje uz primjenu mirovinskog faktora utvrđenog rješenjem o pravu na obiteljsku mirovinu.

Kako se visina obiteljske mirovine prema propisima o mirovinskom osiguranju određuje ovisno o broju članova obitelji kojima je priznato pravo na obiteljsku mirovinu, primjenom mirovinskog faktora koji za jednog člana iznosi 0,7%, za dva člana 0,8%, za tri člana 0,9% i za četiri i više članova 100%, to će se i dodatak mirovini određivati ovisno o broju članova obitelji (70% od utvrđene proračunske osnovice za jednog člana obitelji itd.).

Uz članak 2.

Odredbom članka 2. uvode se novi članci 20a. do 20d. prema kojima bi se:

- dodatak mirovini zatečenim umirovljenim redovitim članovima Akademije odredio u visini proračunske osnovice u prošloj godini (2001. godini u svoti od 3.326,00 kn) ako se Zakon počne primjenjivati u 2002. godini (članak 20a.),

- dodatak mirovini isplaćivao bi se svim korisnicima mirovine u jednakoj svoti, prema svoti proračunske osnovice utvrđenoj za prethodnu kalendarsku godinu neovisno o tome u kojoj je godini ostvario dodatak mirovini. Na taj način se otklanjaju moguće razlike u visini dodatka mirovini između korisnika koji su ostvarili dodatak u različitim razdobljima, uzimajući u obzir da je visina proračunske osnovice promjenjiva (članak 20b.),

- korisnicima mirovine redovitim članovima akademije i članovima njihove obitelji po službenoj dužnosti donijet će se rješenje o pravu na dodatak mirovini prema ovom Zakonu (članak 20c.),

- sredstva za isplatu dodatka mirovini osiguravaju se u proračunu Republike Hrvatske, budući da ta sredstva nisu osigurana u sredstvima koja se prikupljaju doprinosima za mirovinsko osiguranje (članak 20d.).

Uz članak 3.

Predloženi Zakon stupio bi na snagu osmoga dana od objave u "Narodnim novinama", od kojeg datuma će se moći i ostvarivati pravo na dodatak mirovini.

IV. PODACI O FINANCIJSKIM SREDSTVIMA POTREBNIM ZA DONOŠENJE ZAKONA TE O NAČINU OSIGURANJA TIH SREDSTAVA

Primjena ovog Zakona zahtijevat će određena novčana sredstva iz državnog proračuna. Razlog tome je dodatak mirovini u iznosu proračunske osnovice u Republici Hrvatskoj.

Procjenjuje se da će za primjenu Zakona biti potrebno, u državnom proračunu za 2003. godinu, na poziciji Ministarstva rada i socijalne skrbi – Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, osigurati sredstva u iznosu od oko 4,1 milijuna kuna.

Prema podacima Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u 2001. godini bilo je 103 korisnika mirovina redovitih članova Akademije (starosna, invalidska i obiteljska).

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA

Obzirom da je Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, temeljem rasprave održane na 23. sjednici, 11. srpnja 2002. godine, prihvaćen od strane Hrvatskog sabora bez dodatnih primjedaba, prijedloga i mišljenja, utvrđujemo da je tekst Konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti istovjetan tekstu Prijedloga zakona.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA KOJI SU BILI DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA A KOJE PREDLAGATELJ NIJE USVOJIO

Neusvojenih prijedloga i mišljenja nema, iz razloga navedenog pod točkom V. Obrazloženja.